

ẢNH HƯỞNG KINH TẾ TỪ CHIẾN SỰ GAZA VÀ UKRAINE

Năm 2023, khi những hậu quả nghiêm trọng từ xung đột quân sự giữa Nga-Ukraine chưa kịp bình ổn, kinh tế thế giới lại tiếp tục bị đe dọa bởi xung đột mới giữa Israel-Hamas tại dải Gaza. Những biến biến phức tạp, khó đoán định của hai cuộc chiến được dự đoán sẽ tác động tiêu cực đến triển vọng kinh tế toàn cầu.

Chiến sự Nga-Ukraine với một loạt biện pháp trả đũa về kinh tế giữa Nga và phương Tây trong hai năm vừa qua đã làm đứt gãy một loạt chuỗi cung ứng quan trọng về năng lượng, lương thực, nguyên vật liệu cơ bản, logistics...

Chỉ tính riêng trong năm 2023, Liên minh châu Âu (EU) đã ban hành 3 gói trừng phạt đối với Nga. Gói trừng phạt thứ 10 (ngày 25/2/2023) nhắm vào những hàng hóa lưỡng dụng của Nga; Gói trừng phạt thứ 11 (ngày 21/06/2023) đưa ra các biện pháp hạn chế đối với các quốc gia giúp Nga lẩn tránh các lệnh trừng phạt như cắt giảm xuất khẩu sang các nước thứ 3, ngừng quá cảnh nhiều mặt hàng xuất khẩu sang Nga..., và Gói trừng phạt thứ 12 (18/12/2023) nhắm vào Nga với các nội dung đáng chú ý như cấm nhập khẩu kim cương, propan hóa lỏng, dây đồng, nhôm, pin lithium và linh kiện cho máy bay không người lái; cấm quá cảnh hàng hóa và công nghệ lưỡng dụng xuất khẩu từ EU sang nước thứ ba thông qua Nga...

Về phía Nga, để trả đũa các gói trừng phạt thứ của EU, ngày 20/12/2023, nước này đã ký sắc lệnh về việc tịch thu cổ phần trị giá hàng tỷ USD của hai công ty OMV (Áo) và Wintershall Dea (Đức) trong các dự án khai thác khí đốt ở vùng Bắc Cực của Nga. Ngoài ra, Nga cũng mở rộng đáng kể danh sách đại diện của các tổ chức châu Âu và các nước thành viên EU bị cấm đến lãnh thổ nước này.

Trong so sánh với những xáo trộn nghiêm trọng năm 2022, các nền kinh tế trên thế giới dường như giờ đã bớt "sốc" hơn trước các hệ quả kinh tế từ chiến sự Nga-Ukraine. Mặc dù vậy, trong bối cảnh chiến sự chưa có dấu hiệu sẽ hạ nhiệt, các biện pháp trừng phạt, trả đũa lẫn nhau giữa Nga và EU vẫn tiếp tục là ẩn số, kinh tế thế giới vẫn đứng trước những nguy cơ bất ổn khó lường.

Xung đột tại dải Gaza – Khi kinh tế toàn cầu chỉ vừa mới bớt lao đao trước ảnh hưởng của chiến sự Nga-Ukraine, xung đột

Israel-Hamas tại dải Gaza nổ ra ngày 7/10/2023 dường như đã giáng thêm một đòn nặng nề vào các chuỗi cung ứng hàng hóa quan trọng trên toàn thế giới.

Mặc dù ban đầu ảnh hưởng của chiến sự tới kinh tế thế giới vẫn chỉ ở diện hẹp, tình hình nhanh chóng trở nên khó lường khi các lực lượng cực đoan trong khu vực tham gia vào cuộc chiến dưới các hình thức khác nhau. Đặc biệt nghiêm trọng là các vụ tấn công của lực lượng Hồi giáo Houthi (Yemen) nhắm vào các tàu thuyền di chuyển về phía Israel tại khu vực Biển Đỏ bắt đầu từ giữa tháng 11/2023.

Ngay sau khi xảy ra các vụ tấn công, một số hãng tàu lớn như MSC, Maersk, CMA CGM, Hapag-Lloyd, Cosco Shipping, HMM và Evergreen Line, cùng nhiều bên khai thác tàu chở dầu và khí đốt đã buộc phải dừng vận chuyển qua khu vực Biển Đỏ và kênh đào Suez - tuyến hàng hải huyết mạch của 30% thương mại hàng hóa bằng tàu container, tức khoảng 15% thương mại toàn cầu. Nhiều chuyến tàu hàng kết nối châu Á với châu Âu và châu Mỹ đã phải đi đường vòng qua mũi Hảo Vọng ở cực nam Châu Phi để tránh nguy cơ bị tấn công.

Tình hình tiếp tục căng thẳng khi Houthi liên tục mở rộng mục tiêu tấn công và Hoa Kỳ cùng các nước đồng minh dường như cũng đang chuẩn bị cho các hành động tấn công đáp trả nhằm bảo vệ việc vận chuyển tại khu vực này.

Trước tình hình này, giá cước vận chuyển nhiều tuyến đường vận tải biển ngay lập tức đã tăng vọt, chủ yếu do chi phí phát sinh từ việc phải đi vòng xa. Cụ thể giá cước vận chuyển từ Đông Á đến Bờ Tây Bắc Mỹ tăng 72,5% từ 1.573 USD/FEU (17/11/2023 - thời điểm trước các cuộc tấn công) lên đến 2.713 USD/FEU (tuần đầu tháng 1/2024), từ Đông Á đến Bờ Đông Bắc Mỹ tăng 67% đạt 3.980 USD/FEU, từ Đông Á đến Bắc Âu tăng 240% đạt 4.391 USD, giá cước từ Châu Âu đến Bờ Đông Nam Mỹ tăng 47% đạt 1.089 USD và từ Châu Âu đến Bờ Tây Nam Mỹ cũng tăng 12% đạt 1.978 USD/FEU... (Freightos.com, 2023). Nếu tình hình này kéo dài, chuỗi cung ứng hàng hóa quốc tế chắc chắn sẽ bị ảnh hưởng đáng kể, giá cước vận tải cao sẽ dẫn đến tình trạng leo thang về giá của nhiều loại hàng hóa, và nguy cơ lạm cũng gia tăng.

Như vậy, với những diễn biến phức tạp của tình hình chiến sự Ukraine và Gaza, triển vọng kinh tế thế giới trong năm tới được nhận định sẽ tiếp tục đối mặt với nhiều khó khăn, thậm chí khó đoán định hơn trước. Là một nền kinh tế có độ mở cao nhưng có quy mô còn hạn chế, doanh nghiệp xuất nhập khẩu và các nhà hoạch định chính sách Việt Nam cần theo dõi sát sao để có sự chuẩn bị và phản ứng linh hoạt với các diễn biến liên quan từ các cuộc chiến này.

